

BESKRIVNING

tillhörande förslag till stadsplan
för del av Anderstorps köping
i Jönköpings län

Inledning

Här föreliggande förslag till stadsplan för del av Anderstorps köping har grundats på en dispositionsplan för hela den tätortsbildning, som utgöres av det förutvarande municipalsamhället samt Svarvaretorpet, Stjärnehults- och Töråsområdena.

En prognos för det framtida bostadsbehovet inom sagda tätort, som utförts av pol. mag. Björn Bardel, anger en ökning av lägenhetsbeståndet under tiden 1947-1967 med ca 700 lägenheter. Det synes vara naturligt, att denna ökning till större delen lägges inom den del av tätorten, som det förutvarande municipalsamhället omfattade. Där är den övervägande delen av industrien belägen och där finns möjligheter för ytterligare industriell utveckling.

Vid avgränsningen av bebyggelseområden i dispositionsplanen har beretts plats för ca 900 nya lägenheter, alltså något mer än prognosen utvisar. Detaljplaneringen av dessa områden förutsättes ske etappvis. Första utbyggnadsetappen, som beräknats till ca 400 lägenheter, föreslogs i dispositionsplanen helt förlagd inom gränserna för det förutvarande municipalsamhället. Utöver de områden, som behöver tagas i anspråk för denna första utbyggnadsetapp, finns inom nämnda gränser endast några mindre markområden, vilka kan utnyttjas för bostadsbebyggelse. En ytterligare utveckling av bebyggelsen måste sålunda till övervägande del hän-

visas till förortsområdena, varav åtminstone den norra delen av Töråsområdet ligger på rimligt avstånd från arbetsplatserna i tätortens centrum.

Här föreliggande förslag till stadsplan utgör en vidare bearbetning av ett under åren 1949-50 utarbetat förslag. Sistnämnda förslag var under år 1950 utställt och antogs den 21.3.1951 av förutvarande municipalfullmäktige samt insändes därefter till länsstyrelsen. Med anledning av att Anderstorps kommun år 1953 ombildats till köping samt att önskemål framkommit om vissa justeringar i planen återkallades denna, innan länsstyrelsen överlämnat ärendet till Konungen för fastställelse.

Planområdets omfattning

Stadsplaneförslaget är avsett att omfatta hela den första utbyggnadsetappen.

De för exploatering lämpliga delarna av det förutvarande municipalsamhället begränsas i väster och delvis även i norr av i dispositionsplanen föreslagna förbifartsleder, vilka därför fått bilda gräns för stadsplanen. Mot söder har planområdet begränsats strax norr om Ålkistebäcken. Planens utsträckning åt öster har i första hand bestämts av omfattningen av befintlig bebyggelse och fastighetsbildning. Härutöver har dock på grund av svårigheterna att till rimligt pris förvärva mark i tätortens centrala delar i planen medtagits ett område, som inköpts av kommunen och som inrymmer ett 50-tal nya egnahemstomter. Hela planområdets areal är ca 155 ha.

I planen ingående fastigheter

Ett mindre område söder om ån i tätortens centrum har i avvaktan på vidare planutredning icke intagits i planområdet. Fastighetsindelningen och ägoförhållandena inom området framgår av till planförslaget hörande fastighetsredovisning och markägarförteckning.

Gällande plan

För större delen av området gäller byggnadsplan fastställd av länsstyrelsen den 31 december 1940. Stadsplaneförslaget innebär avsevärda omdispositioner av gällande plan. I vissa delar söder och väster om byggnadsplaneområdet har uppstått en relativt omfattande bebyggelse, som medtagits i stadsplaneförslaget, medan i områdena norr om Anderstorpsån vissa inskränkningar av gällande planområde föreslagits bl.a. med hänsyn till den i dispositionsplanen redovisade omgestaltningen av vägnätet.

Terrängförhållanden, vegetation, befintlig bebyggelse

De norra och västra delarna av samhället utgöres av flacka barrskogs- och mossområden. Öster och sydöst om samhällets centrala delar är terrängen mera kuperad och lövskogen förhärskande på kullarna. De högst belägna punkterna inom planområdet ligger ca 25 meter över Anderstorpsåns nivå.

Bebyggelsen har i huvudsak vuxit upp kring vägarna mot Gnosjö, Gislaved, Törås, Bråarp och Svarvaretorpet. Bostadsbebyggelsen består huvudsakligen av egnahem. I tätortens centrum, som utgöres av området omkring huvudgatan från järnvägsstationen till kyrkan (Storgatan), har uppförts ett antal större bostadshus,

vanligen med butiker i bottenvåningen. Vid detta stråk ligger också allmänna byggnader såsom skola, kommunalhus och kyrka, samt dessutom Folkets Hus, hotell och missionshus. Större industri-
läggningar finns på båda sidor om ån i direkt kontakt med centrum-
området samt vid Brogatan söder om järnvägsstationen. På senare
tid har också området väster om järnvägen börjat tagas i anspråk
för industri. Småindustri förekommer inom alla delar av planom-
rådet. Vanligen är sådana företag inredda i ett uthus på bostads-
tomten och inte sällan i själva bostadshuset. Så länge det rör
sig om icke störande småindustri synes denna anordning inte medför
några olägenheter.

Nuvarande kommunikationsförhållanden

Anderstorp ligger vid järnvägen Reftete - Gislaved -
Hestra, som utgör en tvärförbindelse mellan järnvägarna Halmstad -
Nässjö och Borås - Alvesta. Persontrafiken på järnvägen ombesör-
jes uteslutande av rälsbussar och restiden till Gislaved, som är
närmaste större ort, är ca 10 minuter. Sträckan Reftete - Anders-
torp - Gislaved trafikeras normalt av 7 turer i vardera riktningen
dagligen.

Busstrafik upprätthålles på två linjer: Hestra - Nissafor
Anderstorp - Gislaved och Gislaved - Anderstorp - Gnosjö. Den för-
ra trafikeras fyra dagar i veckan av två turer i vardera riktninge:
den senare på sträckan Anderstorp - Gislaved av fyra turer i var-
dera riktningen dagligen. Restiden med buss till Gislaved är ca
15 minuter. Avståndet är ca 6,5 kilometer.

Den viktigaste landsvägsförbindelsen torde vara den med
Gislaved. Denna väg är också utbyggd med tämligen god standard.

Övriga vägar mot Nissafors, Gnosjö, Reftele och Bredaryd är smala och krokiga. Samtliga dessa vägar löper samman i tätortens centrala delar. För den genomgående trafiken, som särskilt i riktningarna Gnosjö - Gislaved samt Bredaryd - Gislaved får tillmätas en viss betydelse, medför vägarna genom Anderstorp en avsevärd tidsspillan, samtidigt som den långväga trafikens indragande genom tätortens bebyggelseområden skapar riskmoment.

Planförslaget

Kommunikationer

Vid utformningen av vägnätet har eftersträvat ett så långt möjligt differentierat trafiksystem. De åtgärder, som i detta fall ansetts behövliga, är utbildandet av klart markerade leder för den genomgående trafiken, förbättrade infarter till samhällets centrala delar i de nuvarande genomfartsvägarnas sträckning och så långt som möjligt särskiljande av matargator och bostadsgator, samt framdragandet av gångstråk från bostadsområden till centrum.

I dispositionsplanen visas en ganska omfattande omläggning av huvudvägnätet. För den genomgående trafiken föreslås förbifartsleder norr och väster om samhället. Utbyggnaden av detta vägsystem torde i huvudsak få ställas på framtiden. En första utbyggnadsetapp utgör emellertid förbättringar av befintliga genomfartsvägar samt en föreslagen väg norr om ån från Mofors Bruk till Gnosjövägen. Denna avses leda den genomgående trafiken i riktning en Gnosjö - Gislaved utanför samhällets centrum. Stadsplanen har utformats med hänsyn till denna första utbyggnadsetapp. Dessutom har i planen reserverats mark för anslutningar till de framtida

förbifartslederna.

För gatueservaten har i stadsplaneförslaget tillämpats följande standard.

Genomfartsleder	- 12 till 14 m bredd, medgivande en 7 m körbana samt diken och slänter
Matargator	- 10 m bredd, medgivande en 6 m körbana samt diken
Större bostads- gator	- 8,5 m bredd, medgivande en 5,5 m körbana samt diken
Mindre bostads- gator	- 7 m bredd, medgivande en 4,5 m körbana samt diken
Gångvägar	- 3 m bredd

För Storgatan föreslås på sträckan Brogatan - Kvarngatan gatueservat uttaget till 20 m bredd. Gatan föreslås utformad med en 11 m körbana och två 4,5 m gångbanor med alléträd mot körbanan. På sträckan från Kvarngatan till Svarvaretorpsvägen föreslås gatan utbildad med en 9 m körbana och två 2,5 m gångbanor, tillsammans 14 m. Härvid förutsättes att dagvatten utefter hela Storgatan avledes i slutna ledningar.

Bostadsområden

De i planen föreslagna bostadsområdena ligger överallt i anslutning till befintlig bebyggelse eller i gällande byggnadsplan upptagna bebyggelseområden.

Hyreshus föreslås i två mindre grupper, en omedelbart söder om Storgatan och en i samhällets södra del vid Allégatan. Den förra husgruppen består av 3-vånings punkthus och den senare

av 4-familjshus i två våningar avsedda att förbindas med varandra genom ekonomibyggnader. De båda grupperna innehåller sammanlagt 80 nya lägenheter. I anslutning till hyreshusen vid Allégatan föreslås en mindre grupp med enfamiljs radhus. Hela gruppen innehåller 24 lägenheter.

Till hyreshusen kan även räknas vissa andra delar av bebyggelsen inom centrumområdet. Den nyare bebyggelsen utefter Storgatan är uppförd i två våningar med butiker i bottenvåningen och en eller flera bostadslägenheter i övervåningen. Ofta är även vinden utnyttjad för bostadsändamål. Att ytterligare öka byggnadshöjden, exempelvis till tre våningar, har icke ansetts lämpligt. En trevåningsbebyggelse torde nämligen icke i någon nämnvärd utsträckning kunna genomföras inom överskådlig tid och ett fåtal trevåningshus bland de befintliga byggnaderna skulle i alltför hög grad bryta sönder den nuvarande gatubilden. En fortsatt bebyggelse efter de senare årens mönster, fristående 2 1/2-våningshus, synes vara att föredraga. En fullständig utbyggnad till den höjd, som dock icke heller kan antas helt förverkligad inom den närmaste framtiden, beräknas ge en ökning av lägenhetsbeståndet inom centrumområdet med ca 50 lägenheter.

Den övervägande delen av den föreslagna bostadsbebyggelsen utgöres av villor med två våningar eller med en våning och inredd vind. De angivna områdena innehåller ca 150 obebyggda tomter för 1 1/2-våningshus och ca 90 för 2-våningshus, sammanlagt 240 tomter. Om man gör antagandet, att två tredjedelar av dessa blir enfamiljshus och resten tvåfamiljshus, skulle de tillsammans innehålla ungefär 320 nya lägenheter.

Hela den föreslagna bostadsbebyggelsen omfattar:

hyreshus	80 lägenheter	
radhus	24	"
villor	<u>320</u>	"
	424	"
sanering av centrum	<u>50</u>	"
Summa	474	"

Här ovan redovisade utbyggnadsmöjligheter är beräknade med utgångspunkt från förhållandena år 1947. Därefter tillkomna lägenheter ingår sålunda i de angivna utbyggnadsmöjligheterna.

Produktionsområden

Anderstorp är ett utpräglat industrisamhälle. Befolkningsutredningen, som gäller även förorterna, anger att ca 75 % av befolkningen har sin utkomst av industri och hantverk (medelsiffran för hela landets tätorter är 45 %). Inom förutvarande municipalsamhället, där det 1949 bodde 1 550 personer, har räknats 55 industri-företag. De flesta av dessa är småföretag, endast 16 företag har mer än 10 sysselsatta.

I gällande byggnadsplan har ett större markområde väster om järnvägen utlagts för industri. Då detta område redan styckats och i viss utsträckning bebyggt, har det ansetts önskvärt att i stadsplanen föreslå en viss utvidgning av detsamma. I dispositionsplanen har så gott som hela det område, som begränsas av järnvägen, Anderstorpån, den västra förbifartleden och Ålkistebäcken, reserverats för industri, varför ytterligare utvidgningar kan göras, om behov därav uppstår.

Övervägande delen av industrianläggningarna är emellertid

belägna inom samhällets centrala delar. I flera fall har dessa ett inklämt och ur brandskyddssynpunkt otillfredsställande läge och kan stundom verka direkt störande för omgivande bostadsbebyggelse. Företagsledningen har i något fall vidtagit åtgärder för en utflyttning till industriområdet väster om järnvägen, men i flertalet fall synes en sådan åtgärd inte vara möjlig. I planförslaget har därför eftersträvat att i möjligaste mån tillgodose kvarliggande industriernas utvidgningsbehov, där detta ansetts möjligt med hänsyn till kraven på brandsäkerhet och trevnad för närliggande bostadsbebyggelse. Den sammanlagda arealen av i planen anvisade industriområden uppgår till ca 20 ha.

Småindustrien är i allmänhet förlagd till bostadsområdena. Ur miljösynpunkt synes denna sammanblandning av småindustri och bostäder i stort sett icke medföra några olägenheter. Tvärtom kan man peka på vissa praktiska fördelar såsom den omedelbara närheten till arbetsplatsen (i många fall är det huvudsakligen de på tomten boende som arbetar i företaget) och möjligheten att utan större investeringar starta ett företag. I planförslaget har icke anvisats någon mark för enbart småindustriändamål. I stället har inom den bostadsområden, där småindustri i viss utsträckning redan finns, tillåtits att efter vederbörlig prövning uppföra nya anläggningar för småindustri på bostadstomterna. Detta gäller i huvudsak bebyggelsen utmed Ågatan, de centralt belägna egnahemsområdena väster om Allégatan samt öster om denna vid Hantverkargatan.

Allmänna byggnader

Över hälften av befolkningen i Anderstorps köping är bostadssatt inom gränsen för det förutvarande municipalsamhället och hela

tätorten (f.d. municipalsamhället samt förorterna Törås, Svarvaretorpet och Stjärnehult) representerar ca 80 % av köpingens folkmängd. Gemensamhetsanläggningarna för kommunen får därför sin naturliga förläggning till denna tätorts centrala delar. Befintliga sådana är skola, kyrka, missionshus, Folkets hus, ålderdomshem och fornminnesstuga. Dessutom planeras kommunalhus samt polis- och bibliotekshus, pensionärshem, församlingshem, brandstation, yrkesskola och industrimuseum.

För skolan planeras avsevärda utvidgningar. De nuvarande lokalerna är otillräckliga. Antalet skolbarn i kommunen kan enligt befolkningsprognosen under åren 1955-1958 väntas uppnå ett maximum av ca 500 för att därefter åter sjunka till omkring 400 år 1967. Det i stadsplanen föreslagna området för skolan torde vara fullt tillräckligt för en centralskola. Området har redan förvärvat av köpingen för detta ändamål.

Av dispositionsplanen framgår de allmänna byggnadernas läge. Flertalet av dem har förlagts till centrumområdet eller i nära anslutning till detta. En föreslagen gångbro över ån vid ålderdomshemmet ger även den norr om ån belägna bebyggelsen en relativt kort gångförbindelse med centrum.

En ny begravningsplats föreslås norr om ån. En gångväg - eventuellt körväg - med bro över ån avses förbinda den nya begravningsplatsen med kyrkan.

Butiker

Utefter hela Storgatan samt Kvarngatan föreslås bebyggelse för handels- och bostadsändamål. Detta butikscentrum ligger på rimligt gångavstånd från samtliga delar av den föreslagna bostads-

bebyggelsen. Inom bostadsbebyggelsen har dock även tillåtits inredande av lokaler för handels- och hantverksändamål där så prövas lämpligt.

Rekreatiomsområde

Samhällets enda idrottsplats ligger vid industriområdet väster om järnvägen och äges av Anderstorps idrottsförening. Området föreslås något utvidgat mot väster för att ge plats åt eventuella läktare, omklädningslokaler m.m. Området är tillräckligt stort för en mindre stadionanläggning samt en träningsplan.

Väster om idrottsplatsen föreslås ett område för folkparksändamål. Den befintliga folkparksanläggningen öster om Svarvaretorpsvägen avses att flyttas i samband med utbyggandet av angränsande bostadsområden.

Ett mindre område för idrottsändamål vid ån väster om järnvägsbron är avsett att inrymma tennisbanor och därtill hörande omklädningslokaler och dylikt.

Inom det föreslagna skolområdet finns utrymme för en mindre bollplan och en 100-meters löparbana.

Den s.k. Ekekullen i planområdets östra del föreslås utlagd som park. Kullen har ett vackert lövskogsbestånd och vissa traditioner som festplats. Förefintlig bebyggelse omöjliggör tyvärr anordnandet av ett sammanhängande parkstråk längs Andersstorpsån. I planen har dock områdena invid ån i största möjliga utsträckning frilagts som parkområden. I övrigt har ett antal smärre parkområden inlagts inom planområdets olika delar. De föreslagna parkerna avses inrymma lekplatser m.m. samt promenadvägar, som utgör delar av gångstråken.

I planförslaget ingående gatu- och parkareal uppgår till 56 ha, vilket utgör ca 36 % av planområdets totala areal.

Plan för avlopps- och vattenledningar

Detaljförslag till vattenförsörjningens och avloppets ordnande inom hela planområdet har upprättats av Allmänna Ingenjörbyrån.

Göteborg i juni 1954
FÖR VATTENBYGGNADSBYRÅN

Bengt Östnäs

Bengt Östnäs

Lars Lundwall
/Lars Lundwall

Tillhör Andertorps Kjöpinges kommunalfullmäktiges beslut den 28 april 1955 § 50.

Betygar i tjänsten
K. S. Nil
kommunkamrer.

Tillhör Kungl. Maj:ts beslut
den 19 oktober 1956
Stockholm i Kommunikationsdepartementet
Ex officio:

Nil-Lundwall

STADSPLANEBESTÄMMELSER

tillhörande förslag till stadsplan
för del av Anderstorps köping
i Jönköpings län

Tillhör Kungl. Majests beslut
den 19 oktober 1956
Stockholm i Kommunikationsdepartementet

Ex officio:

§ 1.

STADSPLANEOMRÅDETS ANVÄNDNING

Mom. 1 Byggnadskvarter

- a) Med A betecknat område får användas endast för allmänt ändamål.
- b) Med An betecknat område får användas endast för allmänt ändamål. Därest samhället och markägaren därom överenskomma, må sådant område användas jämväl för allmännyttigt ändamål.)
- c) Med B betecknat område får användas endast för bostäder och därmed samhörigt ändamål och där så prövas lämpligt för handel och hantverk samt vad därmed sammanhör.
- d) Med HB betecknat område får användas endast för handels- och bostadsändamål samt därmed jämförliga eller samhöriga ändamål.
- e) Med Js betecknat område får användas endast för industri och därmed jämförligt eller samhörigt ändamål. Bostäder må dock uppföras i den utsträckning, som erfordras för respektive anläggningars tillsyn och bevakning.
- f) Med J betecknat område får användas endast för industriellt och därmed jämförligt eller samhörigt ändamål av beskaffenhet att icke för närboende medföra brandfara eller sanitär olägenhet eller eljest störa trevnaden. Bostäder må dock uppföras i den utsträckning, som erfordras för respektive anläggningars tillsyn och be-

vakning.

g) Med Bj betecknat område får användas endast för bostäder och därmed samhörigt ändamål samt där detta med hänsyn till sundhet, brandsäkerhet och trevnad prövas utan olägenhet kunna ske, för småindustri och därmed jämförligt eller samhörigt ändamål.

h) Med G betecknat område får användas endast för garage samt för betjänande och skötsel av motorfordon. Bostäder må dock inredas i den mån så erfordras för bevakning och skötsel av anläggning inom området.

Mom. 2 Specialområden

a) Med Tj betecknat område får användas endast för järnvägstrafik och därmed samhörigt ändamål.

b) Med Ri betecknat område får användas endast för idrottsändamål.

c) Med Rf betecknat område får användas endast för folkparksändamål och därmed samhörigt ändamål.

d) Med K betecknat område får användas endast för kyrkligt ändamål och för begravningsändamål.

e) Med Et betecknat område får användas endast för transformatorstation eller därmed jämförligt ändamål.

f) Med V betecknat område skall utgöra vattenområde, som icke får utfyllas eller överbyggas.

g) Med Vt betecknat område skall utgöra vattenområde, som icke får utfyllas eller överbyggas i annan mån än som kan medgivas för erforderliga trafikbroar.

h) Med Vj betecknat område skall utgöra vattenområde, som icke får utfyllas eller överbyggas i annan mån än som kan medgivas för industriella eller andra erforderliga vattenbyggnader.

§ 2.

MARK SOM ICKE ELLER ENDAST I MINDRE OMFATTNING FÅR BEBYGGAS

Mom. 1 Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.

Mom. 2 Med korsprickning betecknad mark får bebyggas endast med uthus, garage och dylik mindre gårdsbyggnad.

§ 3.

MARK AVSEDD FÖR LEDNINGAR OCH ALLMÄN TRAFIK

Mom. 1 Å med u betecknad mark får icke vidtagas anordningar, som hindra framdragande av underjordiska allmänna ledningar.

Mom. 2 Med z betecknad mark skall hållas tillgänglig för allmän gatutrafik.

§ 4.

BYGGNADSSÄTT

Mom. 1 Med F betecknat område får bebyggas endast med hus, so uppföras fristående.

Mom. 2 Med R betecknat område får bebyggas endast med enfamil radhus.

§ 5.

DEL AV TOMT SOM FÅR BEBYGGAS

Mom. 1 Å med BF eller BjF betecknat område skall av tomts areal minst fyra femtedelar lämnas obebyggda.

Mom. 2 Å med HBF betecknat område skall av tomts areal minst två tredjedelar lämnas obebyggda.

§ 6.

HUSHÖJD

Mom. 1 Å med I, I^V, II, II^V eller III betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än respektive 4,4, 5,6, 7,2, 7,6 och 10,2 meter.

Mom. 2 Å med siffra i romb betecknat område får byggnad uppföras till högst den höjd i meter, som siffran anger.

§ 7.

VÅNINGSAANTAL

Mom. 1 Å med I, II eller III betecknat område får byggnad uppföras med respektive högst en, två och tre våningar.

Mom. 2 Å med v betecknat område får utöver stadgat våningsantal vind inredas.

§ 8.

FÖRBUD MOT UTFARTSVÄG TILL GATA

Allmän platsmark, som å kartan betecknats såsom park, får användas till utfartsväg för angränsande fastighet endast om erforderlig utfartsväg icke kan på annat sätt erhållas.

Göteborg i juni 1954

Stadsbyggnadsnämnden Majors beslut FÖR VATTENBYGGNADSBYRÅN

19

Departementet

Bengt Östnäs

Bengt Östnäs

Lars Lundwall
/Lars Lundwall

Tillkär Andertorps köpings kommunalfullmäktiges beslut den 28 april 1955 § 50.

Betyg i tjänsten
H. G. Stal